

DOI: 10.21802/artm.2022.1.21.120
УДК 37.018.43+614.253.4+616-036.21

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ НА ЖИТТЄДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТІВ-ФАРМАЦЕВТІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Н.І. Дубель

Івано-Франківський національний медичний університет, кафедра фармацевтичного управління, технології ліків та фармакогнозії, м. Івано-Франківськ, Україна, ORCID ID: 0000-0002-2525-5152, e-mail: tuchak20@gmail.com

Резюме. Тепер проблема дистанційного навчання охоплює практично всі заклади вищої освіти України. Дистанційна освіта розглядається тепер не як один з варіантів освітнього процесу, а також як єдина можлива для навчання форма освіти в умовах пандемії, спричиненої COVID-19. Оскільки невідомо, який проміжок часу ми перебуватимемо ще в зонах з карантинними обмеженнями, а навчальний процес повинен безупинно продовжуватися, тому актуальним є дослідження впливу дистанційної форми навчання на життєдіяльність здобувачів вищої освіти України в умовах пандемії. З цією метою ми провели добровільне анонімне опитування-анкетування 56 вітчизняних студентів IV курсу денної форми навчання фармацевтичного факультету Івано-Франківського національного медичного університету. В анкеті було запропоновано 8 запитань, які стосувалися впливу дистанційної форми освіти в умовах карантинних заходів через поширення коронавірусної інфекції в Україні на життєдіяльність студентів-фармацевтів. Під час дослідження було використано теоретичний, емпіричний та статистичний методи дослідження.

У статті проаналізовано результати онлайн-анкетування студентів щодо впливу дистанційної форми навчання на їх життєдіяльність. Отримані результати свідчать, що понад третина студентів зазначили про помітне збільшення навчального навантаження та емоційне перенапруження при відвідуванні дистанційних занять. Більшість студентів відмітили негативний вплив дистанційного навчання на фізичну активність, сон та пам'ять. Позитивний вплив дистанційної форми навчання більшість респондентів відмітили на харчовий режим. Половина респондентів вважають найкращим варіантом засвоєння матеріалу очну форму та бажають якомога швидше повернутися до звичного режиму навчання.

Ключові слова: дистанційна освіта, студенти, анкетування.

Вступ. Ще задовго до поширення пандемії внаслідок COVID-19 значна частина закладів вищої освіти у світі та Україні запровадили дистанційну форму навчання як різновид освітнього процесу [1, 2]. Адже дистанційна освіта є відкритою системою навчання, що передбачає активне спілкування між викладачем і студентом за допомогою сучасних технологій та мультимедіа, а також дає свободу вибору місця, часу та темпу навчання [3].

Дистанційна освіта розглядається як форма навчання, рівноцінна з очною, вечірньою, заочною та екстернатом, що реалізується в основному за технологіями дистанційного навчання [4].

Безумовно, система дистанційної освіти має ряд переваг і значно розширює коло потенційних студентів, даючи можливість гармонійно поєднувати навчання з повсякденним життям [3].

Обґрунтування дослідження. Сьогодні проблема дистанційного навчання охоплює практично всі заклади вищої освіти України [4]. Міністерства освіти усіх без винятку країн світу змушені оперативно реагувати на зміни у повсякденному житті, викликані пандемією, й приймати адаптивні рішення щодо організації освітнього процесу та забезпечення дистанційного навчання [5].

Дистанційна освіта розглядається тепер не як один з варіантів освітнього процесу, а також як єдина можлива для навчання форма освіти в умовах пандемії, спричиненої COVID-19. Оскільки невідомо, який

проміжок часу ми перебуватимемо ще в зонах з карантинними обмеженнями, а навчальний процес повинен безупинно продовжуватися, тому актуальним є дослідження впливу дистанційної форми навчання на життєдіяльність здобувачів вищої освіти України в умовах пандемії.

Мета дослідження. Дослідити та проаналізувати вплив дистанційної форми навчання на життєдіяльність студентів IV курсу фармацевтичного факультету Івано-Франківського національного медичного університету в умовах карантинних обмежень через поширення коронавірусної інфекції в Україні.

Матеріали і методи. COVID-19 вносить свої корективи у навчальний процес усіх закладів медичної освіти. Існує багато наукових робіт, які висвітлюють вивчення дистанційної форми навчання у вищих медичних закладах [3, 4, 6].

Аналізуючи наукові першоджерела встановлено, що перехід на дистанційне навчання у зв'язку з пандемією COVID-19 спричинив погіршення якості та доступності освіти [1, 3, 7], а також погіршення психологічного стану студентів (підвищення тривожності, депресія, стрес, страх) [1, 6].

Під час дослідження було використано теоретичний (аналіз наукових першоджерел), емпіричний (анкетування) та статистичний методи дослідження.

Навчальний процес Івано-Франківського національного медичного університету проходив дистанційно на платформі *Microsoft Teams* із використанням

навчально-методичних матеріалів у формі презентацій, відеоматеріалів тощо. З метою з'ясування впливу дистанційного навчання на життєдіяльність здобувачів вищої освіти ми провели добровільне анонімне опитування-анкетування 56 вітчизняних студентів ІV курсу денної форми навчання фармацевтичного факультету Івано-Франківського національного медичного університету. Серед респондентів переважали особи жіночої статі (87,5 %). Вік опитуваних становив 21 – 22 роки. В анкеті було запропоновано 8 запитань, які стосувалися впливу дистанційної форми освіти в умовах карантинних заходів через поширення коронавірусної інфекції в Україні на життєдіяльність студентів-фармацевтів.

Результати дослідження. Відповідаючи на запитання «Чи збільшилось навчальне навантаження на студентів в період дистанційного навчання?» половина опитаних студентів сказали, що для них у плані навчального навантаження в період дистанційного навчання нічого не змінилося, більше третини зазначили, що навчальне навантаження помітно збільшилося, і майже п'ята частина зізналася, що навантаження під час дистанційного навчання стало менше. Вплив дистанційної освіти на навчальне навантаження студентів наведено на рисунку 1.

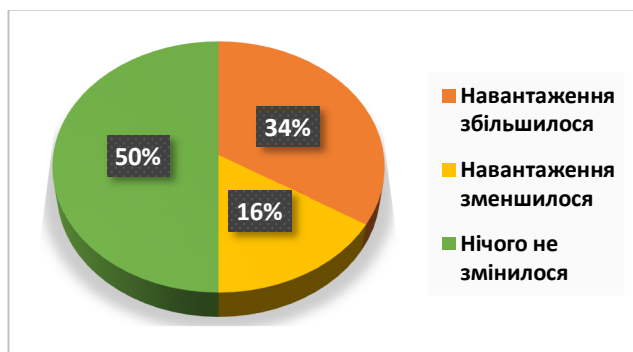

Рис. 1. Вплив дистанційної освіти на навчальне навантаження студентів.

Відповідаючи на запитання «Як дистанційне навчання вплинуло на режим Вашого сну?», більшість студентів відмітили, що дистанційне навчання мало негативний вплив на їхній сон, вони не могли організувати режим дня так, щоб вчасно лягти спати. Майже третина студентів зазначили, що дистанційне навчання позитивно вплинуло на якість і режим сну, завдяки збільшенню часу перебування вдома. П'ята частина відповіли, що дистанційний режим навчання ніяк не вплинув на режим їхнього сну. Вплив дистанційного навчання на режим сну студентів представлено на рисунку 2.

Відповідаючи на запитання «Як дистанційне навчання вплинуло на Ваші харчові звички?», більшість респондентів відмітили, що дистанційна форма навчання позитивно вплинула на харчування внаслідок перебування вдома та збільшення часу для приготування здорової їжі. Натомість третина опитаних повідомили, що дистанційне навчання ніяк не вплинуло на їх харчовий режим. Вплив дистанційного навчання на харчові звички студентів наведено на рисунку 3.

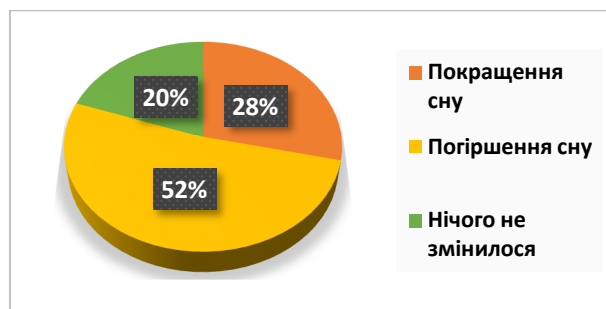

Рис. 2. Вплив дистанційного навчання на режим сну студентів.

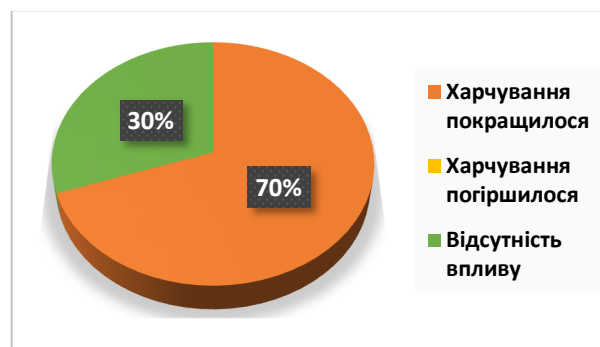

Рис. 3. Вплив дистанційного навчання на харчові звички студентів.

Відповідаючи на запитання «Як дистанційне навчання вплинуло на Вашу фізичну активність?», більшість студентів-фармацевтів зазначили, що їх фізична активність зменшилась через зменшення кількості вільного часу та обмеження пересування, і лише декілька студентів відповіли, що дана форма навчання ніяк не вплинула на їх активність. Жоден з опитаних не відмітив збільшення фізичної активності під час дистанційного навчання. Вплив дистанційного навчання на фізичну активність студентів-фармацевтів наведено на рисунку 4.

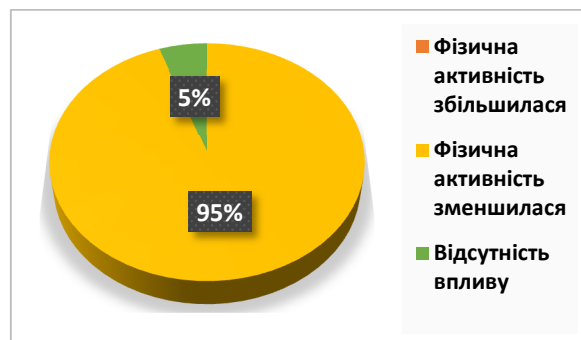

Рис. 4. Вплив дистанційного навчання на фізичну активність студентів.

Відповідаючи на запитання «Як дистанційне навчання вплинуло на Вашу пам'ять?», більшість опитаних проголосували за погіршення можливості запам'ятовування різного роду інформації, у той час як близько п'ятої частини відповіли, що дистанційна форма навчання ніяк не вплинула на якість запам'ятовування матеріалу. Жоден з респондентів не відзначив покращення в запам'ятовуванні. Вплив дистанційного навчання на запам'ятовування

навчального матеріалу студентів-фармацевтів наведено на рисунку 5.

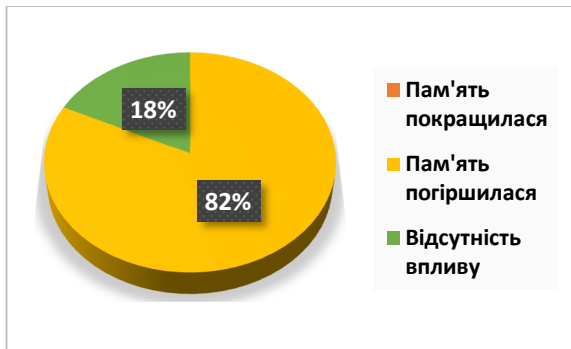

Рис. 5. Вплив дистанційного навчання на запам'ятовування навчального матеріалу.

Даючи відповідь на запитання «Чи відчуваєте Ви в період дистанційного навчання емоційне перенапруження?», більша частина опитаних студентів відповіли, що концентрувати увагу на занятті, що проходить онлайн, набагато важче, ніж на звичайному занятті. Студенти відзначили, що відчували значне емоційне перенапруження при відвідуванні дистанційних занять. Третина студентів відповіли, що не відчували жодного стресу. Вплив дистанційного навчання на емоційне напруження студентів наведено на рисунку 6.

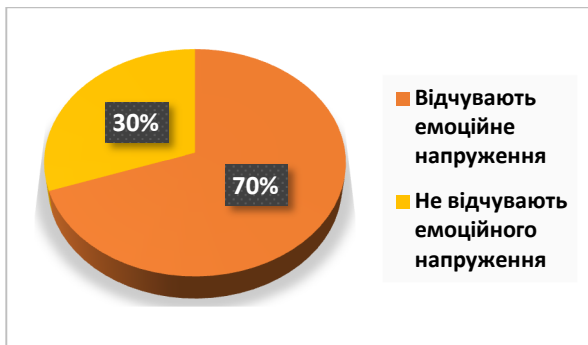

Рис. 6. Вплив дистанційного навчання на емоційне напруження студентів.

Відповідаючи на запитання «За якою формою навчання легше вчитися?», майже половина респондентів вважають найкращим варіантом засвоєння матеріалу очну форму, більше третини студентів віддали перевагу змішаному навчанню (тобто поєднання очної та дистанційної форми проведення занять), решту опитаних влаштовує дистанційна форма навчання. Аналіз вибору форм навчання студентів наведено на рисунку 7.

Аналізуючи відповіді на запитання «Чи хотіли б Ви якомога швидше повернутися до навчання в аудиторних кімнатах?», три чверті опитаних студентів-фармацевтів бажають якомога швидше повернутися до звичного режиму навчання, натомість четверта частина студентів не бажають повертатися до навчальних кімнат. Аналіз бажання студентів повернутися до очного навчання представлено на рисунку 8.

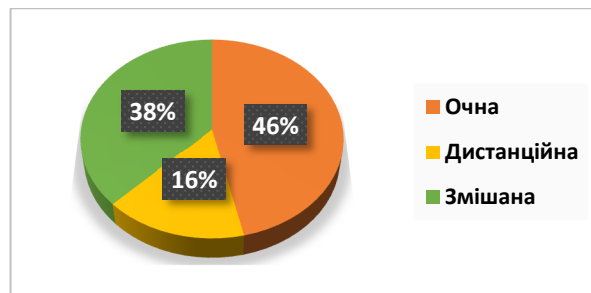

Рис. 7. Аналіз вибору форм навчання студентів.

Рис. 8. Аналіз бажання студентів повернутися до очного навчання.

Обговорення результатів. Проаналізувавши дані анкетування, встановлено, що найкращим варіантом засвоєння матеріалу студенти вважають очну форму навчання. Більшість з них з нетерпінням чекають повернення до «живого спілкування». Адже під час дистанційного навчання студенти відчули зменшення фізичної активності та збільшення навчального навантаження, що, у свою чергу, викликало значне емоційне перенапруження, погіршення запам'ятовування інформації та порушення режиму сну. Водночас студенти відмічають покращення харчового режиму.

Висновки. Отже, на сьогодні дистанційна освіта розглядається як єдина можлива для навчання форма освіти в умовах пандемії, спричиненої COVID-19. У результаті дослідження та аналізу анкет встановлено вплив дистанційної форми навчання на життєдіяльність студентів IV курсу фармацевтичного факультету Івано-Франківського національного медичного університету в умовах карантинних обмежень через поширення коронавірусної інфекції в Україні. Зокрема, це зменшення фізичної активності, збільшення навчального навантаження, значне емоційне перенапруження, погіршення запам'ятовування інформації, порушення режиму сну та покращення харчового режиму.

Перспективними є подальші дослідження, що стосуються думки студентів щодо освітнього процесу при впровадженні нових методів дистанційного навчання.

References:

1. Osvita v umovakh pandemiyi u 2020/2021 rotsi: analiz problem i naslidkiv m [document on the Internet] [cited 2021 Aug 25] Available from: <https://cedos.org.ua/researches/osvita-v-umovah-pandemiyi-analiz-problem-i-naslidkiv/>

2. Brammer S, Clark T. COVID-19 and Management Education: Reflections on Challenges, Opportunities, and Potential Futures. *British Journal of Management*. 2020; 31:453-456.
3. Terenda NO, Terenda OA, Horishnyi MI, Panchyshyn NY. Osoblyvosti dystantsiynoho navchannya studentiv v umovakh pandemiyi COVID-19 (za rezultatamy anketuvannya). *Medychna osvita*. 2021; 4:57-60. Available from: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.4.11661>
4. Oleshko AA, Bondarenko SM. Udoskonalennya systemy dystantsiynoho navchannya u vyshchih shkoli v umovakh pandemiyi COVID-19. *Materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Problemy intehratsiyi osvity, nauky ta biznesu v umovakh hlobalizatsiyi»: tezy dopovidey*. K.: KNUTD. 2020; lystopad, 10. P.78-79.
5. Webinar: UNESCO Learning Cities respond to COVID-19. [Internet] Available from: <https://en.unesco.org/events/webinarunesco-learning-cities-respond-covid-19>
6. Kovalenko TYU, Mokryakova MI. Vplyv dystantsiynoyi formy navchannya na rozumovu pratsezdannist studentiv-medykiv. *Materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi «Mekhanizmy rozvytku patolohichnykh protsesiv i khvorob ta yikhnya farmakolohichna korektsiya»: tezy dopovidey IV Naukovo-praktychnoyi internet-konferentsiyi z mizhnarodnoyu uchastyu*. KH.: Vyd-vo NFaU. 2021; lystopad, 18. P.138-139.
7. How Covid-19 is Impacting Prospective International Students Across the Globe. QS. 2020. [Internet] Available from: <http://hdl.handle.net/10919/98431>

UDC 37.018.43+614.253.4+616-036.21

STUDY OF THE INFLUENCE OF DISTANCE FORM OF LEARNING ON THE LIFE ACTIVITIES OF STUDENTS OF PHARMACISTS IN THE CONVENTION OF THE COVID-19 PANDEMIC

N.I. Dubel

*Ivano-Frankivsk National Medical University,
Department of Pharmaceutical Management,
Drug Technology and Pharmacognosy,
Ivano-Frankivsk, Ukraine,
ORCID ID: 0000-0002-2525-5152,
e-mail: tuchak20@gmail.com*

Abstract. Currently, the problem of distance learning covers almost all institutions of higher education in Ukraine. The Ministries of Education of all countries of the world, without exception, are forced to respond quickly to changes in everyday life caused by the pandemic, and make adaptive decisions on the organization of the educational process and the provision of distance learning. Distance education is now seen as the only form of education possible in a pandemic caused by COVID-19. As it is unknown how long we will be in quarantine zones, and the educational process must continue, therefore, it is important to study the impact of distance learning on the lives of higher education in Ukraine in a pandemic. To this end,

we conducted a voluntary anonymous survey of 56 domestic full-time students of the Department of Pharmacy of Ivano-Frankivsk National Medical University. Theoretical, empirical and statistical research methods were used during the research.

The article analyzes the results of online surveys of students on the impact of distance learning on their lives. The results show that half of the students surveyed said that nothing had changed for them in terms of workload during distance learning, more than a third said that the workload had increased significantly, and almost a fifth admitted that the workload during distance learning had become less.

Most students noted that distance learning had a negative effect on their sleep, they could not organize the daily routine so as to go to bed on time. Almost a third of students said that distance learning had a positive effect on the quality and mode of sleep, due to increased time spent at home. One-fifth said that distance learning did not affect their sleep patterns.

The majority of respondents noted that distance learning had a positive effect on eating due to being at home and increasing the time for healthy cooking. Instead, a third of respondents said that distance learning did not affect their diet.

Most pharmacy students reported that their physical activity decreased due to reduced leisure time and limited mobility, and only a few students said that this form of study did not affect their activity. None of the respondents noted an increase in physical activity during distance learning.

Most respondents voted to impair the ability to memorize all kinds of information, while about one-fifth said that distance learning did not affect the quality of memorization.

More than half of the students surveyed said that it is much harder to focus on a class that is online than on a regular class. The students noted that they felt significant emotional stress when attending distance learning classes. One third of the students answered that they did not feel any stress.

Almost half of the respondents consider full-time learning to be the best option, more than a third of students preferred blended learning, while the rest are satisfied with distance learning.

Three-quarters of the pharmacy students surveyed want to return to their usual routine as soon as possible.

So, summarizing the above, we can conclude that more than a third of students reported a significant increase in workload and emotional stress when attending distance learning. Most students noted the negative impact of distance learning on physical activity, sleep and memory. Most respondents noted the positive impact of distance learning on their diet. Half of the respondents think that the best way to master the material is full-time education and want to return to the usual mode of study as soon as possible.

Keywords: distance learning, students, online questionnaire.

Стаття надійшла в редакцію 13.12.2021 р.

Стаття прийнята до друку 01.02.2022 р.